

Shri Sangameshwar Education Society, Solapur
Kannada Linguistic Minority Institute

Sangameshwar College, Solapur

Autonomous

The Written Test – the First Phase of the Selection Process
for the Post(s) of Assistant Professor

Syllabus

Subject: Marathi

घटक १: भाषा आणि व्याकरण:

भाषा संकल्पना व स्वरूप, भाषेचे घटक, भाषिक व भाषेतर संप्रेषण, भाषेचे कार्ये व वैशिष्ट्ये, भाषाभ्यास पद्धती, ऐतिहासिक व वर्णनात्मक यांचे स्वरूप व विशेष, अंतर्वर्तुळ - बहिर्वर्तुळ सिद्धांत, मराठी भाषेची पूर्वपीठिका, भाषा आणि बोली संकल्पना, मराठीच्या बोली, भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप, ध्वनिपरिवर्तन, अर्थपरिवर्तन : कारणे व प्रकार, व्याकरण : संकल्पना व स्वरूप, मराठी वर्णमाला- स्वर, स्वरादी व व्यंजने, शब्दांचे प्रकार-विकारी व अविकारी शब्द, विभक्ती व समास यांचे प्रकार

घटक २: साहित्यशास्त्र:

भारतीय काव्यशास्त्राचा स्थूल परिचय : शब्द, अलंकार, वक्रोक्ती, औचित्य, रीती, रस व ध्वनी, पाश्चात्य साहित्य लक्षणांचा स्थूल परिचय : कल्पना, भावना, प्रज्ञा, शैली व लयबद्धता साहित्याची प्रयोजने: प्राचीन - यश, अर्थ, व्यवहारज्ञान, अशुभनिवारण, उपदेश व आनंद, आधुनिक - पलायनवाद, स्वप्नरंजन, जिज्ञासापूर्ती, आत्माविष्कार व उद्धोधन, साहित्यनिर्मितीची जनक कारणे, प्रतिभा, बहुश्रुतता, अभ्यास आणि स्फूर्ती, -कल्पनाशक्ती, मानसिक स्वास्थ्य, देशकाल परस्थिती इत्यादि, रस : संकल्पना व स्वरूप, रससंख्या, भरतमुनींचे रससूत्र, साहित्यमूल्य: भावनाशीलता, काल्पनिकता, अनुभवनिष्ठता, विचारप्रधानता, विषयनिष्ठता, सामाजिकता, मानवतावाद, विज्ञाननिष्ठता, साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप, व्यवहारभाषा, बोली आणि साहित्याची भाषा, लेखक, आशय आणि साहित्यप्रकारानुसार शैली, अलंकार, रूपक, प्रतिमा, प्रतीक, प्राक्कथा

घटक ३: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास:

मराठीतील आद्यग्रंथ : स्वरूप व विशेष, मराठी भाषेतील ग्रंथपरंपरा, महानुभाव संप्रदाय : विचार, कार्य, प्रेरणा, महानुभावीय वाङ्मयाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये, वारकरी संप्रदाय : स्वरूप, विचार व कार्य, संत ज्ञानेश्वर व भावंडे, संत नामदेव, संत, एकनाथ, संत तुकाराम आणि संतमेळा - संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी, संत नरहरी सोनार, संत सेना महाराज, संत चोखामेळा, संत कर्ममेळा, पंडिती वाङ्मय प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये, मुक्तेश्वर, वामनपंडित, रघुनाथपंडित, श्रीधर, मोरोपंत, शाहिरी वाङ्मय प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये, अनंतफंदी, परशुराम, प्रभाकर, सगनभाऊ, रामजोशी, होनाजी बाळा, बखर वाङ्मय प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये, महिकावतीची बखर, सभासद बखर, पाणिपतची बखर, आज्ञापत्र

घटक ४: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास:

पार्श्वभूमी, एकोणिसावे शतक, सामाजिक चळवळी व मराठी साहित्यनिर्मिती, विसावे शतक आणि मराठी साहित्य, साहित्य प्रकारानुसार वाङ्मयाचा इतिहास : कथा, कादंबरी, नाटक व कविता (प्रारंभ ते १९६० पर्यंत)

घटक ५: साठोत्तरी काळातील विविध वाङ्मयीन प्रवाह:

दलित साहित्य : संकल्पना, प्रेरणा व साहित्य निर्मिती, ग्रामीण साहित्य : संज्ञा, संकल्पना, जाणिवा व लेखन, स्त्रीवादी साहित्य : शब्दार्थ, प्रेरणा व लेखन, महानगरीय साहित्य : जाणिवा आणि विकास

घटक ६: साहित्यविचार व समीक्षा पद्धती:

साहित्य आणि समीक्षा परस्परसंबंध, समीक्षेतील साहित्याचे आकलन, आस्वाद, विश्लेषण, अर्थनिर्णयन व मूल्यमापन, समीक्षकाचे गुण व पाळव्याची पथ्ये, साहित्याप्रकरचा अभ्यास : कविता, नाटक, कथा आणि कादंबरी संज्ञा व संकल्पना, समीक्षा पद्धती : समाजशास्त्रीय, आदिबंधात्मक, ऐतिहासिक आणि शैलीवैज्ञानिक

घटक ७: वैचारिक साहित्य:

वैचारिक साहित्य : संकल्पना व स्वरूप, शब्दार्थ, व्याख्या आणि महत्त्व, वैचारिक साहित्याची मूलतत्त्वे: विचारप्रधानता, तार्किकता, वस्तुनिष्ठता, गद्यात्मकता, वैचारिक साहित्याचे वर्गीकरण : सामाजिक, राजकीय, धार्मिक, आर्थिक, मराठी वैचारिक साहित्याची परंपरा : वृत्तपत्रीय लेखन, नियतकालिकातील लेखन, एकोणिसाव्या शतकातील वैचारिक गद्य, विसाव्या शतकातील वैचारिक गद्य, निवडक मराठी वैचारिक साहित्य : रुम्हणेंयाचा सिध्दांत- चक्रधर, शेतकऱ्याचा असूड- म. फुले, स्त्री-पुरुष तुलना- ताराबाई शिंदे, आपल्या शेतकीची अवस्था - मुकुंदराव पाटील, सामाजिक ऐक्य आणि सहिष्णुता- राजर्षी शाहू महाराज, भांडवलशाहीचे भविष्य- महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे, लोकशाहीच्या यशस्वी कामकाजाच्या पूर्वावर्ती शर्ती- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, स्वातंत्र्याचा पहिला दिवस- यशवंतराव चव्हाण, भारतीय मातृसत्ताक परंपरा - स.रा.गाडगीळ, भाषेतील पुरुषप्रधानता – आ.ह.साळुंखे, अभिजात मराठी- हरी नरके, अशोकाचा धम्म – रोमिला थापर

घटक ८: उपयोजित मराठी:

भाषा व भाषाव्यवहार, भाषावापराचे स्वरूप, संवाद कौशल्य, लेखन कौशल्य, मराठी प्रमाणलेखन नियमांचे स्वरूप, अनुस्वार, ऱ्हस्व आणि दीर्घ आणि अन्य किरकोळ नियम, मुद्रितशोधनाच्या सांकेतिक खुणा, महत्त्व आणि वापर, विरामचिन्हे: प्रकार आणि वापरण्याची पद्धत, प्रसारमाध्यमातील मराठी, वृत्तपत्र, आकाशवाणी व दूरचित्रावणीतील मराठी भाषावापर, आधुनिक माध्यमे आणि मराठी, ई-पत्रलेखन, विकिपीडियावरील लेखन, ब्लॉग लेखन

घटक ९: Teaching Methodology and NAAC